



Логіка

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Адміністративний менеджмент, Електронне урядування</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна / заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>135 год (4,5 кредити ЕКТС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	rozklad.kpi.ua <i>Денна форма навчання: по одній лекції та практичному/семінарському занятті на тиждень</i> <i>Заочна форма навчання: 6 годин лекцій та 2 години практичних занять</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Архипова Євгенія Олександрівна, к.філос.н., доцент (лекції, семінарські, практичні)</i> evqar55@gmail.com
Розміщення курсу	<i>Google classroom, код класу надається викладачем</i>

2. Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Логіка» орієнтована на розвиток культури мислення, а її вивчення покращує загальні аналітичні та комунікативні навички, що стане у нагоді як в повсякденному житті, так і в професійній діяльності.

Метою навчальної дисципліни є формування¹ таких програмних компетентностей та програмних результатів навчання:

- програмні компетентності:

¹ мається на увазі, що цей освітній компонент забезпечує формування даних компетентностей та програмних результатів навчання разом із іншими освітніми компонентами, визначеними в ОПП у Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

1. (ЗК4)² Здатність бути критичним і самокритичним.
2. (ЗК8) Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
3. (ЗК12) Здатність до міжособистісної взаємодії.
4. (ФК1) Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів

- програмні результати навчання:

5. (8) Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

Завданням навчальної дисципліни є формування у студентів свідомого ставлення до процесу міркування та прийняття рішень, чіткого уявлення про основні закономірності процесів мислення, недопущення у власних міркуваннях логічних помилок та їх виявлення у промові інших осіб. Результатом вивчення дисципліни є формування та/або розвиток навичок критичного аналізу логічних форм та правильного застосування логічних прийомів і операцій, розвиток логічної культури мовлення, зокрема вміння правильно будувати умовиводи та коректно обґрунтовувати свою думку, що в цілому дозволяє розвинути навички міжособистісної та групової взаємодії, здатність до співробітництва та розв'язання конфліктів. Здобувачі вищої освіти також ознайомляться з історією розвитку логіки та законами формальної логіки, що дозволить виявляти та усувати проблеми в доведенні та аргументації.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти:

- зрозуміють наскрізний характер логічних знань та умінь;
- ознайомляться з основними віхами в історії розвитку логіки як науки;
- отримають теоретичні знання щодо природи мислення, правил побудови та використання в процесі мислення головних логічних форм — поняття, судження, умовиводу;
- розвинути навички міжособистісної взаємодії шляхом здійснення логічного аналізу умовиводів, доведення та спростувань, дотримання законів формальної логіки;
- познайомляться з софістичними прийомами та логічними хитрощами, які використовуються задля отримання перемоги в суперечці, введення в оману співрозмовників та/або слухачів;
- розвинути навички критичного ставлення до отримуваної інформації, що сприятиме збереженню та примноженню моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

За структурно-логічною схемою підготовки фахівця дана навчальна дисципліна пов'язана з такими дисциплінами, як «Основи математичних знань в публічному управлінні», «Теорія ймовірності», «Теорія прийняття управлінських рішень», «Основи інформаційної безпеки».

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Предмет та значення логіки.
2. Історія логіки.
3. Закони логіки.
4. Поняття.
5. Судження.
6. Умовивід. Безпосередні, умовні та розділові умовиводи.
7. Простий категоричний силізм.
8. Складні та складноскорочені умовиводи.
9. Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією.

² у дужках після номеру подано шифр компетентності чи результату навчання згідно з ОПП.

10. Доведення та спростування. Гіпотеза.
11. Паралогізми та софізми.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базові джерела:

1. Архипова Є.О. Логіка: навч. посібн. / Є. О. Архипова, В. Д. Піхорович, О. О. Потіщук. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2015. – 183 с.
2. Жеребкін В.Є. Логіка : підручник / В. Є. Жеребкін. – Київ : Знання, 2008. – 255 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/262-logka-jerebkn-v.html>
3. Конверський А.Є. Логіка: Підручник. – 2-ге вид. виправлене. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. – 391 с. URL: http://philosophy.univ.kiev.ua/ua/view/Konversky_Logik/194/193/6
4. Шепетяк О. М. Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ: Фенікс, 2015. – 256 с. URL: <http://docplayer.net/72239741-Oleg-shepetyak-logika-pidruchnik-dlya-studentiv-vishchih-navchalnih-zakladiv.html>

Інформація про інші матеріали або посилання на матеріали чи ресурси, потрібні для вивчення навчальної дисципліни, публікуються у гугл-класі.

3. Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт, питання до МКР, екзаменаційного контролю та інші матеріали викладаються в гугл-класі.

Орієнтовні плани лекційних та практичних занять також наведені в додатках А та Б.

6. Самостійна робота студента

Питання до самостійного опрацювання для студентів денної форми навчання зазначені в планах лекційних та практичних занять (Додаток А).

Студенти заочної форми навчання опановують самостійно весь матеріал, який не було розглянуто на лекціях, але винесено на екзамен (див. додаток В).

4. Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Проведення практичних занять

Студенти мають готуватися до кожного заняття. На початку практичного/семінарського заняття розглядаються питання, які не були розглянуті на лекціях, за потреби повторюється і деталізується матеріал, який виносився на лекцію. Основний час практичних занять відводиться на виконання вправ, розв'язок задач, написання самостійних робіт (окрім семінарів за двома першими темами, які не передбачають виконання практичних завдань).

Відвідування занять

Сам факт *відвідування* лекцій та семінарів фіксується, але не оцінюється. Оцінюється виключно робота, яку студенти виконують на заняттях (перш за все, виконання контрольних та самостійних робіт). Невиконання студентами цих видів робіт може призвести до порушення умов PCO та

виникнення академічної заборгованості. Студентам також рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них пояснюється теоретичний матеріал, розбираються та аналізуються типові помилки, що були допущені при виконанні контрольних чи самостійних робіт, що сприяє кращому розумінню матеріалу студентами.

Онлайн-тести

Навчальні та навчально-контрольні тести з дисципліни розміщені на ресурсі <https://onlinetestpad.com/ua/>. Актуальні посилання на конкретні тести розміщені в гугл-класі.

Основною метою проходження навчальних тестів є отримання додаткової інформації, формування, закріплення чи самоконтроль наявних знань та умінь. Кількість проходження навчальних тестів не обмежується.

Пропущені контрольні заходи

Пропущені *самостійні роботи та експрес-контрольні* у формі відкритих питань не відпрацьовуються. Можливе отримання балів за виконання протермінованих / пропущених контрольних заходів, якщо вони проводились у формі закритих тестів (у такому разі доступ до тесту надається в індивідуальному порядку).

Зарахування результатів проходження онлайн-тестів замість інших контрольних заходів можливо лише в межах балів за пропущені очні контрольні заходи, причому в кожному конкретному випадку така можливість узгоджується між студентом (студентами) та викладачем.

Способи ліквідації заборгованостей, які виникли через певні форс-мажорні обставини у студентів, обговорюються в індивідуальному порядку.

Засоби комунікації

Каналами зв'язку є:

- повідомлення через гугл-клас (загальна інформація з дисципліни, завдання, матеріали, особисті повідомлення);
- месенджери Viber та Telegram (особисті повідомлення, оперативний зв'язок);
- пошта групи та особиста пошта викладача (резервний спосіб зв'язку).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти (індивідуально чи групою) мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів, і розраховувати на неупереджений його розгляд.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами

Академічна доброчесність та норми етичної поведінки

Політика та принципи академічної доброчесності, норми етичної поведінки студентів та викладачів визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> .

Робота, у якій виявлено порушення принципів академічної доброчесності, не приймається. За таку роботу можуть нараховуватися штрафні бали.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: відповіді на практичних заняттях, виконання самостійних робіт, експрес-контроль, МКР.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен

Питання для підготовки до семестрового контролю наведені в Додатку В.

Рейтингова система оцінювання (денна форма навчання)

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Активність на семінарах	8	0,5	16	8
2.	Самостійні роботи	25	1-4		27
3.	МКР 1	12	12	1	12
4.	МКР 2	13	13	1	13
5.	Екзамен	40	40	1	40
	Всього				100

Обов'язкові умови допуску до екзамену		Критерій
1	Рейтинг	Не менше 40 балів
2	Одна з МКР	Не менше 7 балів

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

5. **Активність на семінарських заняттях**

Оцінюється максимум в 0,5 балів за заняття, максимальна кількість балів за активність протягом семестру не перевищує 8 балів.

6. **Модульна контрольна робота**

Ваговий бал – 12 (13). Максимальна кількість балів за дві модульні контрольні роботи – 25 балів.

Критерії оцінювання:

- «*відмінно*», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання модульної контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі – *11 -12(13) балів*;
- «*добре*», студент надав відповіді на 75% питань модульної контрольної роботи; відповіді на всі питання контрольної потребують уточнень – *8 - 10 балів*;
- «*задовільно*», студент надав відповіді на 60% питань модульної контрольної роботи; відповіді потребують суттєвих уточнень, недостатнє володіння матеріалом – *6 - 7 балів*;

- «незадовільно», відповідь не відповідає вимогам на 6 балів, студент не орієнтується в матеріалі, вкрай обмежена відповідь – 0 балів.

7. Експрес-контроль на семінарських заняттях

В залежності від складності роботи оцінюються від 1 до 4 балів. Максимальна кількість балів за експрес-контрольні роботи – 25 балів.

Штрафні та заохочувальні бали нараховуються за:

Штрафні бали:

- Наявність плагіату в есе – 3 бали.

Заохочувальні бали:

- написання есе за оголошеною тематикою – до 4 балів.
- проходження онлайн-курсів з отриманням сертифікату (див. пункт *Дистанційне навчання*)
- доповідь на Днях Науки, публікації за тематикою дисципліни – 5 балів;
- додаткові завдання підвищеної складності (бали за три перші правильні відповіді) – до 3 балів.

Викладач може в кінці семестру додати до рейтингу бонус (від 1 до 3 балів) за активну участь на семінарах, повний конспект лекцій, 100% відвідування тощо.

Загальна сума заохочувальних балів не перевищує 6 балів.

За результатами навчальної роботи за перші 7 тижнів «ідеальний студент» має набрати 20 балів. На першій атестації (8-й тиждень) студент отримує атестацію, якщо його поточний рейтинг не менш ніж 10 балів.

За результатами 13 тижнів навчання «ідеальний студент» має набрати 50 балів. На другій атестації (14-й тиждень) студент отримує атестацію, якщо його поточний рейтинг не менш ніж 25 балів.

Максимальна сума балів за семестр (семестровий рейтинг) складає:

РС = 60 балів.

До екзамену не допускаються студенти, семестровий рейтинг РС яких менше 60%, тобто $0,6 \cdot 60$ балів = 36 балів.

Екзаменаційний тест містить 40 закритих запитань, які формулюються на основі матеріалу, розглянутого на лекціях та семінарах. Максимальна оцінка за екзаменаційний тест складає 40 балів. Кожна правильна відповідь на запитання оцінюється в один бал, неправильна – 0 балів.

Рейтингова система оцінювання (заочна форма навчання)

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- 1) участь у практичному занятті;
- 2) домашня контрольна робота;
- 3) екзаменаційний тест та співбесіда.

До екзамену не допускаються студенти, які не здали домашню роботу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

1. Участь у практичному занятті

Ваговий бал – 8 (r k = 10).

Критерії оцінювання відповідей:

- «відмінно», студент активно відповідає на поставлені питання; вільно орієнтується в матеріалі, знає термінологію, наводить приклади розв'язує задачі – 10 балів;

- «добре», правильно відповідає на більшу частину питань, відповідь потребує невеликих уточнень, студент знає матеріал, наводить шаблонні приклади, розв'язує задачі середнього та простого рівня – 8-9 балів;
- «задовільно», студент відповідає на частину питань але плутається в термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання, розв'язує задачі низької складності –6-7 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає вимогам на 6 балів – 0 балів.

2. Домашня робота

Максимальний бал за ДР – 30 балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання домашньої контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі, робота здана вчасно – 27 -30 балів;
- «добре», відповіді потребують незначного доопрацювання, уточнень, робота здана вчасно – 21 - 26 балів;
- «задовільно», студент надав відповіді на 60% питань КР; відповіді потребують суттєвих уточнень, але робота здана вчасно; або робота містить несуттєві помилки, але здана із порушенням термінів – 15 - 20 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає вимогам на 15 балів, студент не орієнтується в матеріалі, вкрай обмежена відповідь – 0 балів.

3. Екзаменаційний тест та співбесіда

Тест містить 45 закритих запитань, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за екзаменаційний тест складає 45 балів.

Після тесту проводиться співбесіда, яка оцінюється в 15 балів

До екзаменаційного тесту не допускаються студенти, які не здали ДКР.

Таким чином, загальний (підсумковий) рейтинг студента розраховується як сума фактично отриманих балів за трьома означеними видами робіт. Максимально можливий загальний бал студента складає 100 балів (10+30+60).

Підсумковий рейтинг студента переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Дистанційне навчання

З метою кращого засвоєння матеріалу та поглибленого вивчення окремих тем дисципліни можуть використовуватися елементи дистанційного навчання, зокрема онлайн-курси та онлайн-тести. Студенти можуть отримати консультацію викладача через електронну пошту, Google class або месенджери).

Для кращого розуміння окремих розділів дисципліни пропонується опанувати наступні онлайн курси:

1. «Введение в критическое мышление» (за посиланням - <https://vumonline.ua/course/critical-thinking/>);
2. «Логика и аргументация» (за посиланням - <https://academic.ag/course/logicandargumentation/>).

Сертифікати за проходження цих курсів можуть замінити написання самостійної роботи за темою 10 або давати відповідні заохочувальні бали.

Проходження інших курсів за тематикою дисципліни можливе за умови погодження із викладачем.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для всіх студентів з особливими освітніми потребами. У разі потреби завдання можуть бути скориговані.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

доцент кафедри теорії та практики управління, кандидат філософських наук, доцент,
Архипова Євгенія Олександрівна

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № ___ від _____)

Погоджено Методичною комісією ФСП ім. Ігоря Сікорського (протокол № __ від _____)

Плани лекційних та практичних занять (денна форма навчання)

А.1. Лекційні заняття

Тема 1. Предмет і значення логіки

Лекція 1. Предмет і значення логіки

1. Багатозначність слова "логіка".
2. Основні підходи до розуміння мислення та свідомості.
3. Логіка як наука та її місце серед інших наукових знань
4. Види логіки.
5. Значення логіки в повсякденному та професійному житті.
6. Поняття формалізації. Порівняльна характеристика природної та формалізованої мов

Основна література: 1; 2; 3; 4

Додаткова література: 7; 8; 11; 15; 16; 18; 19; 20.

Завдання на СРС: Значення логіки в професійній діяльності публічного управлінця.

Тема 2. Закони логіки

Лекція 2. Закони формальної логіки

1. Загальна характеристика законів формальної логіки
2. Закон тотожності.
3. Закон виключення суперечності.
4. Закон виключеного третього.
5. Закон достатньої підстави.

Основна література: 1; 2; 4

Додаткова література: 7; 8; 10; 16; 20.

Завдання на СРС: Знайдіть приклади порушення законів формальної логіки в художній літературі, періодичних виданнях або в інших джерелах.

Закони діалектичної логіки.

Тема 3. Історія логіки

Лекція 3. Загальна характеристика розвитку логіки. Логіка в Давній Греції

1. Передумови виникнення логіки як науки.
2. Етапи розвитку логіки.
3. Логіка в Давній Греції.
 - а) Доарістотелівський період;
 - б) Арістотелівський період;
 - в) післяарістотелівський період.

Дидактичні засоби:

Схема1. Етапи розвитку логіки.

Основна література: 1; 4

Додаткова література: 6; 7; 11; 12; 13; 16; 17.

Завдання на СРС: логічні твори Арістотеля.

Лекція 4. Давньоіндійська логіка. Середньовічна та сучасна логіка

1. Логіка в Давній Індії.
2. Логіка Середньовіччя та епохи Відродження.
3. Логіка Нового часу.
4. Сучасна логіка.

Основна література: 1; 4

Додаткова література: 6; 7; 11; 12; 13; 16; 17.

Завдання на СРС: Розвиток логіки в сучасній Україні.

Тема 4. Поняття

Лекція 5. Поняття як елементарна форма мислення

1. Загальна характеристика поняття як форми мислення.
2. Поняття та слово. Поняття та предмет. Поняття та уявлення.
3. Зміст та обсяг поняття.
4. Види понять.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Класифікація понять.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: 1) закріпіть знання за темою, пройшовши тест «Види понять»

Лекція 6. Відношення між поняттями. Операції з поняттями-1

1. Відношення між поняттями. Їх графічне зображення (кола Ейлера).
2. Операції з поняттями: сутність та загальна характеристика
3. Найпростіші операції з поняттями: заперечення, додавання, віднімання та множення.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Відношення між поняттями.

Схема 2. Операції з поняттями: заперечення, додавання, віднімання, множення.

Малюнок 1. Графічне зображення відношень між поняттями

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: 1) закріпіть знання за темою, пройшовши тест "Відношення між поняттями"; 2) з'ясуйте сутність логічних прийомів, якими користуються при утворенні понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.

Лекція 7. Операції з поняттями-2

1. Узагальнення та обмеження.
2. Сутність операції визначення поняття. Види визначень. Правила визначень.
3. Сутність операції ділення понять. Види та правила поділу.

Дидактичні засоби:

Таблиця 1. Правила визначення понять та можливі помилки при їх порушенні.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: 1) прийоми подібні до визначення, але які не є ним: опис, характеристика, порівняння, вказівка на предмет; 2) знайдіть приклади визначень різних видів.

Тема 5. Судження

Лекція 8. Прості судження

1. Судження як форма мислення. Судження та речення.
2. Структура простого судження.
3. Класифікація простих суджень.
4. Відношення між категоричними судженнями (логічний квадрат).
5. Розподілення термінів в категоричних судженнях.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Класифікація суджень.

Таблиця 1. Об'єднана класифікація суджень за кількістю та якістю.

Схема 2. Логічний квадрат та відношення між судженнями.

Таблиця 2. Розподілення термінів в категоричних судженнях.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: закріпіть знання за темою, пройшовши тести "Відношення між судженнями (логічний квадрат)" та "Розподіленість термінів у судженні".

Лекція 9. Складні судження

1. Загальна характеристика складних суджень. Поняття "логічний сполучник".
2. Види складних суджень: з'єднувальні, роз'єднувальні; умовні, еквівалентні.
3. Виклад складних суджень мовою логіки висловлювань.
4. Таблична побудова логіки висловлювань.

Дидактичні засоби:

Таблиця 1. Види складних суджень, логічні сполучники, що їх утворюють, та слова, які відповідають цим сполучникам у природній мові.

Таблиця 2. Об'єднана таблиця істинності логічних сполучників.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: 1) придумайте чотири складних судження із різним набором логічних сполучників та побудуйте для цих суджень таблиці істинності; 2) закріпіть знання за темою, пройшовши тест "Складні судження".

Тема 6. Умовивід. Дедуктивні умовиводи

Лекція 10. Умовиводи. Безпосередні умовиводи

1. Умовивід як форма мислення.
2. Класифікація умовиводів.
3. Безпосередні умовиводи: сутність та способи утворення.

Дидактичні засоби:

Таблиця 1. Класифікація умовиводів.

Таблиця 2. Основні способи побудови безпосередніх умовиводів.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: у якості засновків візьміть чотири різних за кількістю та якістю суджень та по чергово утворіть з них всі можливі безпосередні умовиводи.

Лекція 11. Загальна характеристика простого категоричного силогізму

1. Простий категоричний силогізму: визначення та структура.
2. Аксиома силогізму.
3. Загальні правила силогізму: правила термінів та правила засновків.
4. Поняття фігур та модусів простого категоричного силогізму.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: різниця між істинністю та правильністю висновку.

Лекція 12. Фігури простого категоричного силогізму

1. Фігури простого категоричного силогізму та їх практичне використання.
2. Особливі правила фігур простого категоричного силогізму.
3. Категоричні силогізми, в яких більшим засновком є судження з виділяючим суб'єктом.
4. Категоричні силогізми з ймовірними засновками.
5. Типові логічні помилки, що допускаються при побудові простого категоричного силогізму.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Структура та графічне зображення фігур простого категоричного силогізму.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: 1) складіть самостійно 5-6 силогізмів, які б відрізнялись один від одного фігурою та/або модусом; 2) закріпіть знання за темою, пройшовши тест "Простий категоричний силогізм".

Лекція 13. Умовні, розділові та умовно-розділові силогізми

1. Чисто умовний силогізм
2. Умовно-категоричний умовивід
3. Розділово-категоричний умовивід
4. Умовно-розділовий (лематичний) умовивід

Дидактичні засоби:

Таблиця 1. Структура та правильні модуси умовних, розділових та умовно-розділових умовиводів.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: знайдіть або придумайте самостійно приклади розглянутих умовиводів.

Лекція 14. Скорочені, складні, та складноскорочені умовиводи

1. Практичне значення скорочених, складних та складноскорочених умовиводів.
2. Ентимема: структура та види.
3. Полісилогізм: структура та види.
4. Види соритів.
5. Сутність та структура епіхейреми.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Структура та види скорочених, складних та складноскорочених умовиводів.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: спробуйте виділити скорочені, складні та складноскорочені силогізми у живому мовленні (розмова зі знайомими, телевізійні новини, радіотрансляції тощо).

Тема 7. Індуктивні та традуктивні умовиводи

Лекція 15. Індуктивні та традуктивні умовиводи

1. Поняття індукції та індуктивного умовиводу.
2. Спостереження та експеримент.
3. Зв'язок індукції та дедукції
4. Види індуктивних умовиводів.
5. Загальна характеристика умовиводу за аналогією.
6. Види аналогій.

Дидактичні засоби:

Схема 1. Види індуктивних умовиводів.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: види індуктивних умовиводів.

Лекція 16. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами

1. Метод єдиної подібності.
2. Метод єдиної різниці.
3. Поєднаний метод подібності та відмінності.
4. Метод супутніх змін.
5. Метод залишків.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: шляхи підвищення ймовірності індуктивних умовиводів.

Тема 8. Гіпотеза. Доведення та спростування

Лекція 17. Гіпотеза. Доведення та спростування

1. Поняття та структура гіпотези.
2. Етапи побудови та доведення гіпотези.
3. Види гіпотез.
4. Поняття та логічна структура доведення.
5. Види аргументів та спростування.

Основна література: 1; 2.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16; 18; 20

Завдання на СРС: способи спростування та доведення

Тема 9. Софізми та паралогізми. Логічні помилки

Лекція 18. Софізми та паралогізми. Логічні помилки

1. Софізми та паралогізми.
2. Логічні парадокси. Антиномії та апорії.
3. Логічні помилки.

Основна література: 1.

Додаткова література: 5; 7; 10; 16; 20.

Завдання на СРС: знайдіть та проаналізуйте сучасні логічні парадокси

Семінар № 1. Логіка як наука

1. Предметна діяльність людини як основа мислення.
2. Абстрактне мислення і його характерні особливості.
3. Практичне значення логіки.
4. Методи науки логіки.
5. Структура логічних знань. Види логіки (загальна інформація)
6. Мислення та мова.
7. Поняття формалізації.
8. Порівняльна характеристика природної та формалізованої мов.
9. Структура формалізованої мови.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 7; 8; 11; 15; 16; 18; 19; 20.

Завдання на СРС: Сучасні напрямки розвитку логічної науки.

Семінар № 2. Формалізація як метод логіки

1. Поняття формалізації.
2. Порівняльна характеристика природної та формалізованої мов.
3. Структура формалізованої мови.
4. Написання есе.

Основна література: 1; 3; 4.

Додаткова література: 8; 11; 15; 17; 18; 19; 20; 21.

Завдання на СРС: Поняття та основні питання семіотики

Семінар № 3. Закони та принципи логіки

1. Формальна логіка як наука.
2. Закони формальної логіки
 - a. Закон тотожності.
 - b. Закон виключення суперечності.
 - c. Закон виключеного третього.
 - d. Закон достатньої підстави.
3. Загальне поняття про діалектичну логіку. Відмінність формальної логіки від діалектичної.
4. Принципи діалектичної логіки.
 - a. Принцип сходження від абстрактного до конкретного.
 - b. Принцип збігу історичного і логічного.
 - c. Принцип зв'язку всього зі всім.
 - d. Принцип розвитку.

Основна література: 1; 2; 4

Додаткова література: 7; 8; 10; 16; 20.

Завдання на СРС: Взаємозв'язок законів та принципів логіки;

Ильенков Э.В. Диалектическая логика. Очерк первый. М. 1984.

Семінар № 4-5. Розвиток логіки як науки

1. Передумови виникнення логіки як науки.
2. Основні етапи та особливості розвитку логіки в Стародавній Індії
3. Основні етапи розвитку логіки в Логіка в Давній Греції.
4. Логіка Середньовіччя.
5. Логіка Нового часу.
6. Сучасна логіка:
 - a. Класична логіка
 - i. Логіка висловлювань
 - ii. Логіка предикатів
 - b. Неокласична логіка
 - i. Критика принципу двозначності класичної логіки. Багатозначна логіка.
 - ii. Інтуїціоністська
 - iii. Релевантна
 - iv. Модальна логіка (алетична, темпоральна (часова), деонтична, аксеологічна).
 - v. Недедуктивні логіки: ймовірнісна, нечітка, логіка рішень
7. Розвиток логіки в Україні.

Основна література: 1; 4

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 12; 13; 16; 17.

Завдання на СРС: алетична логіка.

Семінар 6-8. Поняття

1. Форми мислення.
2. Поняття як форма мислення. Суттєві та несуттєві ознаки.
3. Поняття та уявлення. Поняття та слово.
4. Логічна структура поняття (зміст та обсяг).
5. Класифікація понять.
6. Відношення між поняттями.
7. Операції над поняттями (заперечення, додавання, віднімання, множення; узагальнення і обмеження).
8. Логічна операція визначення. Види визначення. Вимоги до визначення. Помилки при визначенні понять
9. Логічна операція ділення (поділу) понять. Види ділення. Вимоги до ділення понять. Помилки ділення.
10. Модульна контрольна робота

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Пройдіть тести за темою поняття.

Семінар 9. Прості судження

1. Загальна характеристика судження. Структура простого судження (суб'єкт, предикат, зв'язка).

2. Види простих суджень.
3. Розподіленість термінів в атрибутивних судженнях.
4. Логічний квадрат та відношення між порівнюваними судженнями

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 9-11; 16-20.

Завдання на СРС: Пройдіть тести за темою прості судження.

Семинар 10. Модальні судження. Складні судження

1. Модальні судження та їх види.
2. Будова та види складних суджень.
3. Логічні сполучники та їх значення.
4. Виклад складних суджень мовою логіки висловлювань.
5. Таблична побудова логіки висловлювань.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Пройдіть тести за темою складні судження.

Семинар 11. Умовиводи. Безпосередні умовиводи

1. Умовивід як форма мислення. Загальна структура та умови істинності умовиводів.
2. Класифікація умовиводів
3. Безпосередні умовиводи. Операції перетворення, обернення та протиставлення предикату та протиставлення суб'єкту.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Знайдіть приклади логічних помилок при використанні безпосередніх умовиводів.

Семинар 12. Простий категоричний силізм

1. Загальна характеристика простого категоричного силізму
2. Структура силізму.
3. Аксиома силізму та загальні правила ПКС.
4. Правила силізму:
 - а) правила термінів;
 - б) правила засновків.
5. Фігури та модуси ПКС, правила фігур.
6. Приклади ПКС за різним фігурами та модусами.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Пройдіть тести за темою ПКС.

Знайдіть приклади помилок, які допускаються при складанні ПКС в побутовому мовленні.

Семинар 13. Умовні та розділові умовиводи

1. Чисто умовний силогізм
2. Умовно-категоричний умовивід
3. Розділово-категоричний умовивід
4. Умовно-розділовий (лематичний) умовивід

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Побудуйте умовні та розділові умовиводи за різними модусами.

Семинар 14. Складні умовиводи

1. Скорочений силогізм (ентимема)
2. Полісилогізм та його види.
3. Скорочені полісилогізми (сорити).
4. Складноскорочені полісилогізми (епіхейреми).

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Побудуйте складні умовиводи. Знайдіть приклади, розберіть структуру та розкрийте помилки використання складних умовиводів (наприклад, у мовленні учасників політичних ток-шоу).

Семинар 15-16. Індуктивні умовиводи. Аналогія

1. Види індуктивних умовиводів та методи індуктивного дослідження.
2. Методи індуктивного дослідження:
 - метод подібності;
 - метод єдиної відмінності;
 - об'єднаний метод відмінності та подібності;
 - метод залишків;
 - метод супутніх змін.
3. Загальна характеристика та види умовиводів за аналогією.
4. Шляхи підвищення ймовірності індуктивних умовиводів та умовиводів за аналогією.
5. Модульна контрольна робота.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Завдання на СРС: Підготуйтеся до МКР №2.

Семинар 17. Гіпотеза. Доведення та спростування

1. Гіпотеза як форма розвитку теорії. Поняття та структура гіпотези.
2. Види гіпотез. Етапи побудови та доведення гіпотези
3. Поняття та логічна структура доведення.
4. Види аргументів та спростування.
5. Поняття та логічна структура спростування
6. Правила доведення та спростування.

Основна література: 1; 2.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16; 18; 20.

Завдання на СРС: Якими правилами та прийомами доведення ви користуєтеся найчастіше?

Семинар 18. Логічні помилки. Софізми та паралогізми

1. Поняття софізмів та паралогізмів.
2. Логічні парадокси. Антиномії та апорії
3. Приклади паралогізмів, софізмів та парадоксів. Визначення логічних помилок в них (доповіді за окремими паралогізмами, софізмами та парадоксами).
4. Логічні помилки та логічні хитрощі (рос.: логические уловки): на прикладах.

Основна література: 1

Додаткова література: 5; 7; 10; 16; 20.

Завдання на СРС: Проаналізуйте мовлення ваших співрозмовників: наскільки часто вони використовують логічні хитрощі? А ви?

Додаток Б

Плани лекційних та практичних занять (заочна форма навчання)

Б.1. Лекційні заняття

Лекція 1. Предмет і значення логіки. Закони формальної логіки

1. Багатозначність слова "логіка". Історичний розвиток логіки. Логіка як наука
2. Значення логіки в повсякденному та професійному житті.
3. Види логіки.
4. Закони формальної логіки.

Основна література: 1; 2; 3; 4

Додаткова література: 7; 8; 10; 11; 15; 16; 18; 19; 20.

Лекція 2. Поняття та судження як форми мислення

1. Загальна характеристика поняття та судження як форм мислення.
2. Зміст та обсяг поняття.
3. Операції з поняттями

4. Види понять та відношення між поняттями.
5. Класифікація суджень. Структура простих та складних суджень.
6. Відношення між категоричними судженнями (логічний квадрат).
7. Розподілення термінів в категоричних судженнях.

Основна література: 1; 2; 3; 4.

Додаткова література: 6; 7; 10; 11; 16-20.

Лекція 3. Умовиводи як форма мислення

1. Поняття та класифікація умовиводів. Правильність та істинність умовиводів.
2. Фігури та модуси простого категоричного силогізму.
3. Умовні, розділові та умовно-розділові силогізми.
4. Індукція та аналогія як види умовиводів.
5. Скорочені, складні, та складноскорочені умовиводи

Б.2. Семінарське заняття

Семінарське заняття 1. Форми мислення

Поняття, судження, умовивід.

Виконання практичних вправ, аналіз домашніх робіт.

Додаток В

Питання для підготовки до іспиту

Приблизний перелік питань на екзамен з дисципліни "Логіка"

1. Визначте природу мислення.
2. Охарактеризуйте предмет логіки, визначте її значення.
3. Назвіть основні етапи становлення логічної науки та дайте їх коротку характеристику.
4. Визначте сутність та завдання формальної логіки. Охарактеризуйте поняття «закони формальної логіки».
5. Надайте формулювання та поясніть сутність закону тотожності.
6. Поясніть сутність закону виключення суперечності (закону несуперечності). Надайте класифікацію протилежностей.
7. Сформулюйте та поясніть сутність закону виключеного третього.
8. Охарактеризуйте закон достатньої підстави, визначте причини та наведіть приклади порушення цього закону.
9. Надайте загальну характеристику поняття «діалектична логіка».
10. Охарактеризуйте принцип сходження від абстрактного до конкретного та принцип збігу історичного і логічного.
11. Охарактеризуйте принцип зв'язку всього зі всім та принцип розвитку.
12. Назвіть відмінність формальної логіки від діалектичної.
13. Назвіть та надайте загальну характеристику логічних форм мислення.
14. Охарактеризуйте поняття як форму мислення. Розкрийте логічні прийоми, якими користуються у процесі утворення понять (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення).
15. Поясніть, в чому полягає відмінність поняття та слова, поняття та уявлення, поняття та предмету.
16. Розкрийте логічну структуру поняття (зміст та обсяг поняття). Наведіть класифікацію понять. Дайте приклади розбору понять.
17. Охарактеризуйте відношення між поняттями. Поясніть графічний метод зображення відношень між поняттями.

18. Назвіть та наведіть приклади простих операцій з поняттями (заперечення, додавання, віднімання, множення).
19. Визначте вимоги до здійснення узагальнення та обмеження понять. Наведіть приклади виконання цих операцій.
20. Визначте сутність логічної операції поділу понять, назвіть правила поділу. Наведіть приклади.
21. Визначте сутність логічної операції визначення понять, назвіть правила визначення та види визначень.
22. Охарактеризуйте судження як форму мислення, назвіть види суджень.
23. Розкрийте структуру простого судження. Наведіть об'єднану класифікацію суджень за кількістю та якістю.
24. Визначте, що таке розподіленість термінів категоричних суджень, наведіть приклади розподілу термінів в різних типах суджень.
25. Охарактеризуйте відношення між категоричними судженнями за істинністю та наведіть приклади відношення між судженнями за логічним квадратом.
26. Надайте характеристику модальних суджень.
27. Визначте поняття і будову складних суджень, назвіть види логічних сполучників.
28. Наведіть приклади єднальних суджень, назвіть умови їх істинності.
29. Наведіть приклади та види розділових суджень, назвіть умови їх істинності.
30. Наведіть приклади та види умовних суджень, назвіть умови їх істинності.
31. Розкрийте поняття та значення формалізації, поясніть сутність табличної побудови логіки висловлювань.
32. Охарактеризуйте умовиводи як форму мислення. Надайте класифікацію умовиводів за достовірністю висновків, кількістю засновків, спрямованістю висновку.
33. Охарактеризуйте безпосередні умовиводи та логічні операції, за допомогою яких вони утворюються.
34. Надайте загальну характеристику простого категоричного силогізму, сформулюйте аксіому простого категоричного силогізму.
35. Назвіть загальні правила простого категоричного силогізму.
36. Визначте поняття фігур та модусів простого категоричного силогізму, назвіть правила фігур та наведіть приклади силогізмів за різними фігурами.
37. Визначте будову чисто умовних силогізмів, назвіть принцип, на якому вони ґрунтуються. Наведіть приклади чисто умовного умовиводу.
38. Визначте будову умовно-категоричного умовиводу, назвіть його модуси та наведіть приклади.
39. Визначте структуру розділово-категоричного умовиводу, назвіть його модуси та наведіть приклади.
40. Визначте структуру умовно-розділового (лематичного) умовиводу, назвіть його види та наведіть приклади.
41. Визначте будову та види скорочених силогізмів (ентимем). Поясніть, що таке епіхейрема. Наведіть приклади.
42. Визначте сутність, структуру та види складних та складноскорочених силогізмів (полісилогізмів та соритів). Наведіть приклади.
43. Визначте сутність індуктивних умовиводів, розкрийте їх будову та види.
44. Розкрийте шляхи підвищення ступеня вірогідності висновків неповної індукції.
45. Надайте характеристику методів єдиної подібності, єдиної різниці та поєднаного методу подібності та різниць. Наведіть приклади використання цих методів встановлення причинних зв'язків між явищами.
46. Надайте характеристику методу супутніх змін та метода залишків. Наведіть приклади використання цих методів встановлення причинних зв'язків між явищами.
47. Поясніть, що спільного, а що відмінного у індуктивних та дедуктивних умовиводах.
48. Розкрийте сутність та структуру умовиводів за аналогією, назвіть їх види. Наведіть приклади умовиводів за аналогією.

49. Розкрийте шляхи підвищення ступеня вірогідності висновків за аналогією.
50. Розкрийте поняття та структуру гіпотези, назвіть їх види.
51. Поясніть сутність та будову доведення, розкрийте їх види.
52. Поясніть сутність та способи спростування. Наведіть приклади спростування.
53. Розкрийте правила доведення та спростування, а також помилки, які зустрічаються у доведеннях.
54. Розкрийте сутність софізмів, паралогізмів та парадоксів, наведіть їх приклади.